

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI
IXTISOSLASHTIRILGAN TA’LIM MUASSASALARI AGENTLIGI
HUZURIDAGI PEDAGOGIK MAHORAT VA XALQARO BAHOLASH
ILMIY-AMALIY MARKAZI**

**DAVLAT MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG
KADRLARINI PSIXOLOGIYA FANIDAN ATTESTATSIYADAN
O‘TKAZISH UCHUN MALAKA SINOVIDA FOYDALANILADIGAN
TEST TOPSHIRIQLARI
SPETSIFIKATSIYASI**

Toshkent – 2026

**DAVLAT MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG
KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O'TKAZISH UCHUN
PSIXOLOGIYA FANIDAN MALAKA SINOV
TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI**

Mazkur spetsifikatsiya maktabgacha ta'lim tashkilotlari psixologlarini attestatsiyadan o'tkazish malaka sinovida foydalaniladigan test topshiriqlarining mazmuni, qamrovi, turi, shakli, baholash mezoni va o'tkazilish tartibiga qo'yilgan talablarni aks ettiradi.

I. Umumiy tamoyillar

Baholash maqsadi – talabgorlarning psixologiya fani nazariy bilimlari, amaliy ko'nikma va kompetensiyalarini kompleks baholash.

Ushbu baholash natijalari asosida pedagog kadrlar attestatsiyasida qabul qilinadigan qarorlar asosli bo'lishini ta'minlash maqsadida baholashning barcha bosqichlarida validlik, ishonchlilik, adolat va shaffoflik tamoyillariga rioya qilinishi ta'minlanadi.

II. Me'yoriy asoslar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-maydagi "Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-79-son farmoni.

2. Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 17-sentyabrdagi "Maktabgacha, umumiy o'rta, o'rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta'lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o'tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 572-son qarori.

3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 29-dekabrda "Maktabgacha, umumiy o'rta, o'rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta'lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o'tkazish tartibi takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Maktabgacha, umumiy o'rta, o'rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta'lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o'tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2021-yil 17-sentyabrdagi 572-son qaroriga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish haqida"gi 692-son qarori.

III. Baholash qamrovi

Maktabgacha ta'lim tashkiloti psixologiya mutaxassislik fanidan 35 ta, kasb standartlaridan 5 ta, pedagogik mahoratdan 10 ta, jami 50 ta test topshirig'i taqdim etiladi va umumiy test topshirig'ini bajarish uchun o'rta hisobda 90 daqiqa vaqt

berilgan. Bunda yopiq test topshiriqlaridan (*yagona to'g'ri javobni talab qiladigan test topshiriqlari, moslashtirishni talab qiladigan test topshiriqlari va ketma-ketlikni talab qiladigan test topshiriqlari*) foydalaniladi. Test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko'nikmalar bo'yicha taqsimoti quyidagi jadvalda aks etgan:

Test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko'nikmalari bo'yicha taqsimoti

1-jadval

Mazmun soha	Baholanadigan konstruktlar	Testlar soni
1. Yosh psixologiyasining maqsadi, vazifalari va tadqiqot metodlari (1-3 savollar)		
Psixik taraqqiyot qonuniyatlari	- <i>Yosh davrlari (ontogenez) psixologiyasi fani, maqsad va vazifalari;</i> -<i>psixik taraqqiyot qonuniyatlarini, ichki va tashqi omillarni tahlil qilish, rivojlanishni harakatga keltiruvchi mexanizmlarni anglash, psixik rivojlanish qonuniyatlarini real vaziyatlarda qo'llay olishni tushunish;</i> -<i>yosh davrlari psixologiyasi metodlarining qo'llanilishi;</i> -<i>psixik rivojlanish mohiyati, psixik rivojlanish omillari va harakatlantiruvchi kuchlari.</i>	3
2. Oila psixologiyasi (4-8 savollar)		
Oila psixologiyasi (oila va oilaviy munosabatlarning farzand tarbiyasiga ta'siri)	- <i>Oila tushunchasi va uning psixologik asoslari;</i> -<i>oilaviy munosabatlar psixologiyasi, oilada shaxs rivojlanishi, oila krizislari va ularni yengish;</i> -<i>tarbiya uslublari va ularning farzand rivojiga ta'siri;</i> -<i>ijtimoiy-psixologik omillar va farzand rivojlanishi;</i> -<i>oilaviy psixodiagnostika va terapiya;</i> -<i>oila psixologiyasining zamonaviy yo'nalishlari.</i>	5
3. Hayotiy davrlar va rivojlanish bosqichlari psixologiyasi (9-13 savollar)		
Yosh inqirozlari. Yoshni davrlashtirish	- <i>Psixik rivojlanish jarayonida yuzaga keladigan miqdor va sifat o'zgarishlar;</i> - <i>yosh inqirozlari tushunchasini anglash, ularning sabablari va psixik rivojlanishdagi ahamiyatini tahlil qilish, inqirozli bosqichlarni aniqlash va ularga mos psixologik yondashuvni qo'llash;</i> - <i>turli psixologik yondashuvlar asosida yoshni davrlarga bo'lish, psixik rivojlanishning asosiy yosh davrlari.</i>	5

	<i>-inson hayotining psixik taraqqiyot bosqichlarini tizimli tahlil qilish, har bir davrning psixologik xususiyatlarini aniqlay olish, yoshni davrlashtirish mezonlarini tushunish..</i>	
3. Inklyuziv ta'lim (14-17 savollar)		
Ta'lim jarayonida individual va maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlash psixologiyasi	<i>-Inklyuziv ta'lim tushunchasi va tamoyillari, inklyuziv ta'limning maqsad va vazifalari .</i> <i>-inklyuziv ta'limni tashkil etishning pedagogik va psixologik aspektlari, imkoniyati cheklangan bolalar toifalari;</i> <i>- Inklyuziv sinfda o'qitish metodikasi, alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar bilan aloqa o'rnatish, yozish va qo'l motorikalarini rivojlantiruvchi usullarni taklif etish;</i> <i>-autistik spektori buzilgan bolalarda kuzatiladigan muammolar va takliflar;</i> <i>-imkoniyati cheklangan bolalarning ota-onalar uchun tavsiyalar bera olish.</i>	4
4. Yosh psixologiyasi (18-35 savollar)		
Maktabgacha yosh davri psixologik xususiyatlari	<i>-Maktabgacha yosh davrida jismoniy va psixik rivojlanish xususiyatlari;</i> <i>-maktabgacha yosh davrida o'yin faoliyati;</i> <i>-bilish jarayonlarining rivojlanishi;</i> <i>- bolaning maktab ta'limiga tayyorligi darajasini baholay olish;</i> <i>- maktabgacha yosh davrida o'yin faoliyatining ahamiyatini tushuntira olish;</i> <i>-maktabgacha yoshdagi bolalarning bilish, emotsional, ijtimoiy va nutqiy rivojlanish xususiyatlarini aniqlay olish va amaliy holatlarda qo'llay olish</i>	6
Kichik maktab yosh davrida psixik rivojlanish	<i>-Kichik maktab yoshidagi bolalarning jismoniy rivojlanishidagi o'ziga xos xususiyatlari;</i> <i>-kichik maktab yoshining psixologik xususiyatlari;</i> <i>-maktabga moslashish davrini tahlil eta olishi;</i> <i>-kichik maktab yoshida o'quv faoliyati;</i> <i>-kichik maktab yoshida bilish jarayonlarining rivojlanishi.</i>	5
O'smirlik davri psixologiyasi	<i>- O'smirlik davrida jismoniy taraqqiyot va yangi psixologik tuzilmalarning yuzaga kelishi;</i> <i>-o'smirlik davri ontogenezning alohida bosqichi sifatida.</i> <i>-o'smirlikdagi o'zgarishlarni, shaxsiy inqiroz holatlarini, emotsional va ijtimoiy o'zgarishlarni</i>	3

	<i>anglash, tahlil etish, pedagogik yondashuvni shakllantirish va qo'llay olish;</i> <i>-o'smirlarning o'zaro munosabatlari, kattalik hissining yuzaga kelishi.</i>	
Ilk o'spirinlik davrida psixik va shaxs rivojlanishi	<i>- Ilk o'spirinlik davrining asosiy muammolari;</i> <i>-o'spirinlik davriga xos shaxsiy o'zgarishlarni aniqlash, voqeaga asoslangan shaxsiy holatni tahlil qilish,</i> <i>-shaxsiy identifikatsiya;</i> <i>- maqsad qo'yish, axloqiy dunyoqarash shakllanishi va shaxsning mustaqil rivojlanish omillarini tushunish.</i>	4

Kasb standartlari va pedagogik mahoratdan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko'nikmalari bo'yicha taqsimoti

Mazmun soha	Baholanadigan konstruktlar	Test soni
I. PEDAGOGIK MAHORAT		10 ta
1.1. Pedagogik-psixologik kompetensiyalar	– pedagogika, didaktika, tarbiya va yosh psixologiyasining asoslarini bilish va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – pedagogik etika, nutq, texnika, ijodkorlik, pedagogik odob, bilimdonlik/kompetentlik, kasbiy faoliyatda zarur pedagogik qobiliyatlar, muloqot madaniyati, takt/nazokat, kreativlik, refleksiya va kasbiy o'sish asoslarini bilishi va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; – pedagogik jarayonni loyihalash (shart-sharoit, texnologiya, o'zaro munosabatlar) mazmunini, model–loyiha–amaliyot ketma-ketligini, innovatsion texnologiyalarni joriy etish mantig'i va bosqichlarini, ta'lim muhitini loyihalashning tayanch shartlari hamda pedagogik dizayn turlarini bilishi va vaziyatlarda qo'llay olishi	4
1.2. Bolalar rivojlanishini qo'llab-quvvatlash	– “Ilk qadam” dasturining maqsad va tamoyillarini, 0–7 yosh davrida bolaning rivojlanish bosqichlari hamda yosh xususiyatlarini, bolaga yo'naltirilgan va differensial yondashuv hamda o'yin asosida o'qitish mantig'ini,	3

	shuningdek oraliq/yakuniy kuzatishning maqsadi va tamoyillarini hamda “rivojlanish xaritasi”ning vazifasini bilish; – bola rivojlanish dinamikasini baholay olish, rivojlantirish maqsadlarini aniq belgilash va yondashuvlarni vaziyatlarda qo‘llay olish	
1.3. Metodik va texnologik savodxonlik	– maktabgacha ta’limda pedagogik faoliyatni loyihalashtirish asoslarini, innovatsion pedagogik texnologiya (loyihaga asoslangan ta’lim, muammoli ta’lim, hamkorlikdagi ta’lim, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim, interfaol ta’lim, differensial ta’lim, syujet-rolli o‘yinlar, inklyuziv ta’lim, jismoniy faolligini oshirish, tasviriy va dizayn faoliyati, qurilish va konstruksiyalash mashg‘ulotlarini loyihalashtirish va boshqalar)larni bilish va faoliyatga mosini tanlay olish; – maktabgacha ta’limni loyihalash va tashkil etish bo‘yicha qabul qilingan qarorlarga baho berish va natijalarini tahlil qilib asosli mulohaza qila olishi	3
II. KASBIY STANDART		5 ta
2.1. Kasbiy standart	– kasbiy standart doirasida umumiy qoidalar, standartning maqsad va vazifalari, pedagogga qo‘yiladigan bilim–ko‘nikma–malaka talablari, uning mehnat vazifalari, baholanadigan ko‘rsatkichlar tizimi hamda yakunlovchi qoidalar mazmunini bilishi, ularni amaliyotda qo‘llay olishi va faoliyati natijalarini tahlil qilib asosli mulohaza qila olishi; – kasbiy standart bo‘yicha talab etiladigan umumiy talablar, zarur bilimlar, ko‘nikmalar va malakalarni quyidagi yo‘nalishlarda egallashi zarur: rivojlantiruvchi ta’lim muhitini tashkil etish, ta’lim-tarbiya jarayonini rejalashtirish va tashkil etish, bolalar rivojlanishini kuzatish, oila bilan hamkorlik qilish hamda uzluksiz kasbiy rivojlanishni bilishi, ularni amaliyotda qo‘llay olishi va faoliyati natijalarini tahlil qilib asosli mulohaza qila olishi.	5

Kognitiv ko‘nikmalar taqsimoti

3-jadval

T/r	Kognitiv daraja	Izohi	Test soni
-----	-----------------	-------	-----------

1	Bilish	Fanga doir nazariy ma'lumotlar, atamalar, qoidalar, tushunchalarni eslab qolish, ularning mazmuni, maqsadi va qo'llanilishini tushunish	8
2	Qo'llash	Bilim, tushuncha va protseduralarni yangi (notanish) kontekstlarda qo'llay olish	35
3	Mulohaza qilish	Faktlar, dalillar, fikrlarni taqqoslash, tahlil qilish, taxmin qilish va xulosa(lar) chiqarish	7

IV. Baholash mezonlari

Test topshiruvchining umumiy natijasini (raw score) hisoblash uchun har bir to'g'ri javobga 2 ball, noto'g'ri javobga 0 ball beriladi. Umumiy 100 ballni tashkil etadi.

V. Imtihon tartibi

Taqiqlangan vositalar: imtihon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet yoki elektron eslatmalardan foydalanish qat'iyan man etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko'chirish, yordam so'rash yoki yordam berish, imtihon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish kabi holatlar taqiqlanadi.

Nazoratchi qoidabuzarlikni aniqlaganda, uni rasmiylashtirib, tinglovchini testdan chetlashtiradi va natijasi bekor qilinadi.

VI. Inklyuziya va moslashtirish

Alohida ta'limga ehtiyoji bor talabgorlar uchun qo'shimcha 15 % vaqt beriladi. Shuningdek, topshiriqlarning berilish shakli va turi ham ularga mos va qulay shaklda taqdim etiladi.

Ko'rish sohasida imkoniyati cheklangan talabgorlar savollarni o'qib berishi uchun maxsus texnik yordamchi bilan kelishiga ruqsat etiladi, faqat savolning to'g'ri javobini aytishi mumkin emas.

VII. Tavsiya etiladigan asosiy adabiyotlar

1. Davlenshin M.G., Do'stmuxamedova Sh.A. va b. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya. T., TDPU, 2004.

2. Do'stmuxamedova Sh.A., Nishanova Z.T., Jalilova S.X. va b. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya.T., Fan va texnologiyalar markazining bosmaxonasi. 2013.

3. Jalilova S.X., Aripova S.M. Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi. T., Faylasuflar nashriyoti, 2013.
4. Jalilova S.X. Taraqqiyot psixologiyasi va differensial psixologiya. T, Innovatsion ziyo, 2020.
5. G‘oziev E.G‘. Ontogenez psixologiyasi. T., “Noshir”, 2010.
6. M.G.Davletshin, Sh.Do‘stmuhamedova, M.Mavlonov, S.To‘ychiyeva, M. Djumabayeva., Yosh va pedagogik psixologiya (o‘quv qo‘llanma) T – 2007.
7. G‘oziev E.G‘. Umumiy psixologiya (psixologiya mutaxassisligi uchun darslik) 1 kitob T. – 2002.
8. Hudoyqulov X.J., Xolov O.Ch. “Tarbiya ishlar metodikasi” (O‘quv qo‘llanma) Termiz – 2020.
9. Krayg G. Rivojlanish psixologiyasi/ G. Krayg. SPb., 2000. Glava 1.
10. Rubinshteyn S. L. Umumiy psixologiya asoslari. – SPb.: Piter, 2007.
11. Shamshetova A., Melibayeva R.N., Usmanova X., Xaydarov I. Umumiy psixologiya. –T.: 2018.
12. Nishonova Z.T., Alimova G.Q. Bolalar psixologiyasi va uni o‘qitish metodikasi. T. TDPU, 2005.
13. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya (Ma‘ruzalar Matni) «Musiq» Nashriyoti Toshkent 2005.
14. Xulqi og‘ishgan bolalar psixologiyasi (o‘quv qo‘llanma) Olimov L. Ya., Nazarov A. M. 2020 y.
15. Oila psixologiyasi – O‘zbekiston respublikasi oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi D. Abdullaeva, R. Yorqulov, N. Atabaeva-2015y
16. “Inklyuziv ta’lim” Ilxom Madatov 2024. 239 bet BEST-PUBLISH ISBN: 978-9910-9291-5-1
17. Inklyuziv ta’limda korreksion rivojlantiruvchi mashg‘ulotlar – metodik qo‘llanma. O‘zbekiston Respublikasi ta’limni rivojlantirish respublika ilmiy-metodik markazi-2025.
18. Umumta’lim psixologlari uchun uslubiy qo‘llanma – maktabgacha va maktab ta’lim vazirligi, 2025-y.
19. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirining 2025-yil 29-avgustdagi “Maktabgacha ta’lim tashkiloti va pedagoglarining ish hujjatlarini tasdiqlash to‘g‘risida” 323 – son buyrug‘i.

VIII. Pedagogik mahorat va kasb standartlari bo‘yicha manbalar

1. Alixodjayeva G.S. Инновация в дошкольном образовании. Учебник. – Toshkent, 2024. – С. 284.
2. Muslimov N. va boshq., Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari. O‘quv-metodik qo‘llanma. – Toshkent, 2024. – 120 b.
3. Qodirova F. va boshq., Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: “Tafakkur” nashriyoti, 2019. - 688 b.
4. Sodiqova Sh.A. va boshq., Maktabgacha ta’limda ta’lim va tarbiya

texnologiyalari. O'quv qo'llanma. – Toshkent, 2022.

5. Xalikova U.M., Maktabgacha ta'limda pedagogik jarayonlarni loyihalashtirish metodikasi. O'quv qo'llanma. – Buxoro: “Fan va ta'lim” nashriyoti, 2022. -216 b.

6. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. Darslik, – Toshkent: “Bayoz” nashriyoti, 2025. - 504 b.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. <https://www.oecd.org/pisa/test/pisa-2022-mathematics-test-questions.htm>
2. www.gwpcacena.org
3. www.pedagog.uz
4. [www.ziyonet. Uz](http://www.ziyonet.Uz)
5. www.gov.uz
6. www.connect.uz
7. <https://raqamlitalim.trm.uz/>
8. <https://raqamlitalim.trm.uz/psychology-support>
9. <https://raqamlitalim.trm.uz/competation/1>

Eslatma: test topshiriqlari mazmuni tavsiya etilgan adabiyotlarda aks etgan mazmun, tamoyil va yondashuvlar bilan moslashtiriladi, ammo test topshiriqlari to'g'ridan to'g'ri manbalardan olinmaydi. Malaka sinoviga tayyorgarlik ko'rish jarayonida tavsiya etilgan adabiyotlar eslab qolish manbai sifatida xizmat qilishdan ko'ra, umumiy kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlashga qaratilgan.